

Ihmisoikeussanasto

suomi-ruotsi-englanti

Yleiset.....	2
Yhdistyneet kansakunnat (YK)	11
Euroopan neuvosto (EN).....	18
Euroopan unioni (EU).....	22
Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ).....	25
Alueelliset ihmisoikeusjärjestelmät	28

IHMISOIKEUSSANASTO: YLEISET

SUOMI	RUOTSI	ENGLANTI
alkuperäiskansa Viitataan tietyn alueen alkuperäisiin asukkaisiin ja heidän elämäntapaansa. YK:n kansainvälisen työjärjestön (ILO) Itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskeva yleissopimus (ILO:n sopimus nro 169) määrittelee alkuperäiskansoiksi kansat, jotka polveutuvat väestöstä, joka asui maassa sen valloituksen, asuttamisen tai nykyaikaisten valtionrajojen muodostumisen aikaan ja joka on ainakin osittain säilyttänyt omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset instituutionsa. Alkuperäiskansaa ei pidä sekoittaa vähemmistö-terminiin. Saamelaiset ovat Euroopan ainoa alkuperäiskansa.	ursprungsbefolkning, urfolk	indigenous peoples
allekirjoittaa (sopimus) Kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen allekirjoittaminen on sopimuksen ratifiointia edeltävä askel, jolla valtio ilmaisee aikeensa sitoutua sopimukseen. Vrt. kohta ratifioiminen, ratifiointi.	underteckna	sign
edistää (ihmisoikeuksia) Ihmisoikeussopimukseen sitoutuneella valtiolla ja sen viranomaisilla on erityinen velvollisuus edistää ja suojella ihmisoikeuksia. Edistämisellä viitataan erilaisiin ihmisoikeuksien kunnioittamista ja loukkausten ehkäisemistä koskeviin toimenpiteisiin.	främja	promote
ehdottomat oikeudet Ihmisoikeudet, joista valtiot eivät voi poiketa edes hätätilan aikana. Käytetään myös muun muassa termiä absoluuttiset oikeudet. Esimerkiksi kidutuksen kieltoa ei saa loukata missään olosuhteissa.	absoluta rättigheter	absolute rights
ei sitova (asiakirja)	icke-bindande	non-binding

Ihmisoikeuksia koskevat julistukset eivät ole oikeudellisesti sitovia asiakirjoja toisin kuin kansainväliset ihmisoikeussopimukset. Ks. myös kohdat julistus ja sopimus.

ihmisoikeusindikaattorit

människorättsindikatorer

human rights indicators

Esimerkiksi YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto ja Euroopan perusoikeusvirasto (FRA) ovat kehittäneet erityisiä indikaattoreita, ”mittareita”, joiden avulla voidaan tarkastella ihmisoikeuksien toteutumista.

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Indicators/Pages/HRIndicatorsIndex.aspx>

<http://fra.europa.eu/en/project/2011/fundamental-rights-indicators>

ihmisoikeusasiakirja

människorättsinstrument

human rights instrument

Kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia ja -julistuksia kutsutaan ihmisoikeusasiakirjoiksi, ammattislangissa myös ihmisoikeusinstrumenteiksi.

ihmisoikeusloukkaus

kränkning av mänskliga rättigheter

human rights violation

Ihmisoikeuksien vastaiset toimet (tai toimimattomuus) ovat ihmisoikeusloukkauksia. Usein käytetään muotoa ihmisoikeusrikkomus, joka pitää sisällään teon moitittavuuteen liittyvän vähättelevän arvioinnin. Räikeimmät ihmisoikeusloukkaukset ovat kansainvälisen oikeuden vastaisia rikoksia (kuten rikokset ihmisyyttä vastaan).

ihmisoikeuspuolustaja

människorättsförsvare

human rights defender

YK:n ihmisoikeuspuolustajia koskevassa julistuksessa (1998) todetaan, että kaikilla on oikeus puolustaa ihmisoikeuksia. Ihmisoikeuspuolustajan on kuitenkin hyväksyttävä ihmisoikeuksien

yleismaailmallinen julistus ja ymmärrettävä sen universaalisuus. Ihmisoikeuspuolustaja ei voi ajaa vain joitakin ihmisoikeuksia ja kiistää toiset. Lisäksi ihmisoikeuksien puolesta tehtävän työn tai toiminnan on oltava ehdottomasti rauhanomaista. Ihmisoikeuspuolustajia koskevat Euroopan unionin suuntaviivat (EU Guidelines on Human Rights Defenders) hyväksyttiin vuonna 2004 . Suomen ulkoasiainhallinto puolestaan hyväksyi niiden toimeenpanoa edistävän ohjeen marraskuussa 2014.

jakamaton (ihmisoikeudet)

Ihmisoikeudet muodostavat jakamattoman kokonaisuuden. Oikeuksia ei voi erottaa toisistaan esimerkiksi niin, että toiset oikeudet kuuluisivat jollekin yksilölle ja toiset eivät. Kansalais- ja poliittiset oikeudet (KP-oikeudet) sekä taloudelliset, sivistykselliset ja kulttuuriset oikeudet (TSS-oikeudet) ovat yhtä tärkeitä.

odelbara

indivisible

julistus

Kansainväliset ihmisoikeusjulistukset eroavat ihmisoikeussopimuksista siinä, etteivät ne ole oikeudellisesti sitovia asiakirjoja. Julistusten sisällöt voivat kuitenkin kehittyä osaksi sitovaa kansainvälistä oikeutta.

deklaration

declaration

järjestökantelu

Osaan ihmisoikeussopimuksista liittyy järjestöjen valitusoikeus koskien sopimusveloitteiden noudattamattomuutta. Tiettyjen järjestöjen mahdollisuudesta valittaa Euroopan sosiaalisen peruskirjan täytäntöönpanoa valvovalle komitealle käytetään nimitystä järjestökantelu.

organisationsklagomål

collective complaint

kansainvälinen humanitaarinen oikeus

Humanitaarista oikeutta sovelletaan aseellisissa konflikteissa. Sen tarkoituksena on suojella taistelukyvyttömiä sotilaita ja siviilejä.

internationell humanitär rätt

international humanitarian law

<p>Keskeisimmät humanitaarista oikeutta käsittelevät asiakirjat ovat Geneven vuoden 1949 neljä yleissopimusta lisäpöytäkirjoineen sotien ja muiden aseellisten selkkausten uhrien suojelusta.</p>		
<p>kollektiiviset oikeudet Kollektiiviset oikeudet eli nk. kolmannen sukupolven ihmisoikeudet (käytetään myös nimitystä solidaarisuus-oikeudet) kohdistuvat ihmisryhmiin (yhteisöihin, yhteiskuntaan ja kansaan), kuten kansojen itsemääräämisoikeus. Ihmisoikeudet jaotellaan usein kolmeen sukupolveen, mikä kuvastaa oikeuksien kehittymistä eri vaiheissa.</p>	<p>kollektiva rättigheter</p>	<p>collective rights</p>
<p>lisäpöytäkirja / valinnainen pöytäkirja Ihmisoikeussopimuksia voidaan täydentää lisäpöytäkirjoilla. Esim. Euroopan ihmisoikeussopimukseen on hyväksytty 16 lisäpöytäkirjaa. Usein ne ovat sopimusosapuolille valinnaisia, esim. taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan yleissopimuksen (TSS-sopimus, 1966) valinnainen pöytäkirja (2008), joka mm. mahdollistaa yksilövalitukset.</p>	<p>tilläggsprotokoll / fakultativt protokoll</p>	<p>additional protocol / optional protocol</p>
<p>luovuttamaton (ihmisoikeudet) Ihmisoikeuksien luovuttamattomuudella viitataan siihen, että ne kuuluvat synnynnäisesti jokaiselle ihmiselle, eikä niitä voida ottaa pois eikä niistä voi pätevästi luopua.</p>	<p>oförytterlig</p>	<p>inalienable</p>
<p>oikeuskäytäntö Oikeuskäytännöllä tarkoitetaan tuomioistuinten tekemissä ratkaisuisissa ja oikeudellisissa lausunnoissa muodostettuja sääntöjä ja periaatteita. Oikeuskäytäntö muodostuu tuomioistuinten laintulkinnosta.</p>	<p>rättspraxis</p>	<p>case law</p>
<p>oikeus tuomioistuinmenettelyyn Jokaisen oikeus saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi ja oikeus</p>	<p>rätt till domstolsprövning</p>	<p>access to court</p>

oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin ovat keskeisiä ihmisoikeuksia. Esimerkiksi Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu.

**oikeusturvan saavutettavuus /oikeuden saatavuus
/oikeuteen pääsy**

Tiukimman määrittelyn mukaan tällä tarkoitetaan mahdollisuutta tulla kuulluksi oikeudessa, mutta yleensä termiin sisällytetään kaikki käytettävissä olevat oikeusturvamekanismit, kuten eri valtuutetut ja oikeusasiamiehet jne. Termille ei ole tarkkaa määritelmää, ja jotkut tutkijat korostavat sen merkittävää lähinnä tarkastelutapaa, jossa korostetaan, että oikeusjärjestelmän pitää olla yhdenvertaisesti käyttökelpoinen ja sen tulosten oikeudenmukaisia sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti tarkasteltuna.

tillgång till rättsskydd

access to justice

oikeusvaltioperiaate

Oikeusvaltioperiaatteella tarkoitetaan, että valtion julkisen vallan käyttö perustuu lakiin ja että kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava lakia. Kaikilla valtion kansalaisilla ja viranomaisilla on velvollisuus noudattaa oikeussääntöjä, ja oikeussääntöjä soveltavat riippumattomat tuomioistuimet. Myös perus- ja ihmisoikeuksien noudattaminen sisältyy osana oikeusvaltioperiaatteeseen.

rättsstatsprincip

rule of law

perusoikeudet

Yksilölle kansallisessa perustuslaissa turvatut oikeudet. Suomen perustuslaissa perusoikeudet sisältyvät lain 2 lukuun. Kansalliset perusoikeudet ja kansainväliset ihmisoikeudet muodostavat yhdessä toisiaan täydentävän oikeudellisen suojajärjestelmän. Usein käytetäänkin yhdistelmämuotoa perus- ja ihmisoikeudet, kun

grundläggande rättigheter

fundamental rights

halutaan viitata koko järjestelmään.		
<p>perusvapaudet</p> <p>Ihmisoikeudet käsittävät sekä oikeuksia johonkin että vapauksia jostakin. Erityisesti kansalais- ja poliittiset oikeudet sisältävät perusvapauksia, kuten sananvapauden, yhdistymisvapauden ja kokoontumisvapauden. Käytetään usein yhdistelmänä ”ihmisoikeudet ja perusvapaudet”.</p>	<p>grundläggande friheter / fri- och rättigheter</p>	<p>fundamental freedoms</p>
<p>päätöslauselma</p> <p>Päätöslauselmaksi eli resoluutioksi kutsutaan esimerkiksi kansainvälisten järjestöjen (kuten YK:n) tai muiden organisaatioiden antamia painokkaita suosituksia, joilla pyritään edistämään jonkin asiointilan muuttumista tai kehittymistä haluttuun suuntaan.</p>	<p>resolution</p>	<p>resolution</p>
<p>ratifioiminen, ratifioida</p> <p>Ratifiointi tarkoittaa sopimukseen lopullista sitoutumista (vrt. allekirjoitus) ratifiointiasiakirjan tallentamisen myötä. Ratifiointia käytetään etenkin valtioiden välisissä sopimuksissa, joiden voimaansaattaminen edellyttää valtiosisäistä hyväksyntää.</p>	<p>ratificering, ratificera</p>	<p>ratification, ratify</p>
<p>sopimus</p> <p>Kansainväliset ihmisoikeussopimukset ovat oikeudellisesti sitovia asiakirjoja. Toisissa valtioissa kansainvälinen sopimus tulee ratifioinnin jälkeen suoraan osaksi kansallista oikeusjärjestystä, toisissa taas sopimus on erikseen saatettava osaksi maan sisäistä oikeutta. Ihmisoikeussopimukset laaditaan yleensä jossakin kansainvälisessä järjestössä, kuten YK:ssa. Ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa valvovat usein erityiset niitä varten perustetut elimet, kuten YK:n sopimuksia valvovat komiteat. Muilla kuin kansainvälisen ihmisoikeussopimuksen muotoon laadituilla ihmisoikeusasiakirjoilla ei yleensä ole oikeusjärjestykseen kuuluvan normin asemaa.</p>	<p>traktat / fördrag</p>	<p>treaty</p>
<p>sotarikos</p>	<p>krigsförbrytelse</p>	<p>war crime</p>

<p>Sotarikos on sodan tai muun aseellisen selkkauksen yhteydessä tapahtuva kansainvälisissä sopimuksissa rikokseksi määritelty teko.</p>		
<p>suojella (ihmisoikeuksia) Velvoitteella suojella ihmisoikeuksia tarkoitetaan erilaisia toimenpiteitä loukkausten ehkäisemiseksi ja oikeussuojan takaamiseksi.</p>	skydda	protect
<p>suositus Esim. YK:n sopimuksia valvovat komiteat antavat valtioille suosituksia ihmisoikeuksien toimeenpanemiseksi sekä niitä koskevien epäkohtien ja puutteiden korjaamiseksi. Ne eivät ole oikeudellisesti sitovia.</p>	rekommendation	recommendation
<p>syrijntä Syrjinnällä tarkoitetaan ihmisten eriarvoista kohtelua tai erilaiseen asemaan asettamista ilman hyväksyttävää syytä. Ks. yhdenvertaisuus. Syrjinnän kieltö sisältyy jossain muodossa kaikkiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.</p>	diskriminering	discrimination
<p>syrjintäkieltö / syrjinnän kieltö Syrjintäkiellon periaate sisältyy useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin ja muihin asiakirjoihin. Suomessa perustuslaki sisältää yleisen syrjintäkiellon. Ks. syrjintä.</p>	icke-diskriminering	non-discrimination
<p>tasa-arvo Tasa-arvolla tarkoitetaan suomen kielessä yleensä erityisesti sukupuolten välistä tasa-arvoa. Yleistä ihmisten välistä samanarvoisuutta tarkoitettaessa käytetään suomen kielessä termiä yhdenvertaisuus.</p>	jämställdhet	equality
<p>täytöntöönpano (sopimusmääräykset/velvoitteet) Ratifioimalla ihmisoikeussopimuksen valtio sitoutuu kansainvälisesti sopimusmääräysten täytöntöönpanoon kansallisella tasolla.</p>	uppfyllandet	fulfilment

<p>toimivalta (ihmisoikeuselin) Suomen kielessä käytetään myös termiä mandaatti.</p>	befogenhet	mandate
<p>valtioiden velvollisuudet Ihmisoikeussopimukseen sitoutuneella valtiolla ja sen viranomaisilla on velvollisuus kunnioittaa, suojella ja turvata ihmisoikeuksia (respect, protect and fulfil)</p>	staternas förpliktelser	state obligations
<p>valtiovalitus Osa ihmisoikeussopimuksista, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus, mahdollistaa valtioiden valitusoikeuden toistensa toimista. Mekanismi on harvoin käytetty ja edellyttää yleensä valitusoikeuden nimenomaista hyväksymistä.</p>	statsklagomål	state complaint
<p>varauma (ihmisoikeussopimus) Valtiolla on kansainvälisen oikeuden mukaan rajoitettu mahdollisuus tehdä varaumia kansainvälisiin sopimuksiin. Varaumalla valtio ilmoittaa, ettei se sitoudu joihinkin sopimuksen sisältämiin velvoitteisiin. Varaumat eivät kuitenkaan saa olla sopimuksen ja/tai sen tarkoituksen vastaisia.</p>	reservation	reservation
<p>voimaansaattaminen Lainsäädäntötoimi, jolla kansainvälisen velvoitteen, yleensä valtiosopimuksen, säännökset saatetaan kansallisesti voimaan eli soveltamiskelpoisiksi lainkäytössä ja hallinnossa.</p>	ikraftsättande	enforcement
<p>yhdenvertaisuus Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan ihmisten samanarvoisuutta riippumatta sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammasta, mielipiteestä, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä</p>	likabehandling	equality

syystä. Yhdenvertaisuus on perusoikeus, josta säädetään mm. perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa, rikoslaissa ja työsopimuslaissa. Perustuslaissa yhdenvertaisuuden periaatteella viitataan sekä syrjinnän kieltoon että ihmisten yhdenvertaisuuteen lain edessä. Ks. syrjintä.

yksilön oikeudet/ yksilöoikeudet

Tarkoitetaan oikeuksia, joiden subjekti on yksilö, eli yksilölle taattuja oikeuksia. Vrt. kollektiiviset oikeudet.

individuella rättigheter

individual rights

yksilövalitus (ihmisoikeussopimus)

Yksilön valitusoikeus ihmisoikeussopimusta valvovalle kansainväliselle toimielimelle. Yksilövalitusoikeus on perinteisesti koskenut lähinnä kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevia sopimuksia, mutta suuntauksena on ollut laajentaa yksilövalitusoikeutta koskemaan myös muita sopimuksia, erityisesti taloudellisia, sivistyksellisiä ja sosiaalisia oikeuksia sisältäviä sopimuksia. Euroopan ihmisoikeussopimukseen sisältyy yksilövalitusoikeus: yksittäinen henkilö voi tehdä valituksen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Yksilövalituksen vaatimuksena on, että ensin on käytettävä kansalliset oikeussuojakeinot. Valitus kansainväliselle elimelle on mahdollista vasta tämän jälkeen.

individuell klagomål

individual complaint

yleissopimus

Yleissopimukseen voi myöhemmin liittyä myös sellainen valtio, joka ei ole ollut alun perin sopimusta laatimassa.

konvention

convention

IHMISOIKEUSSANASTO: YK		
SUOMI	RUOTSI	ENGLANTI
<p>Ihmisoikeusneuvoston erityistoimenpiteet Toimet (esim. erityisraportoijat), joilla tarkastellaan tietyn valtion ihmisoikeustilannetta tai jotain erityistä ihmisoikeusteemaa.</p>	MR-rådets speciella procedurer	Special Procedures of the Human Rights Council
<p>Ihmisoikeusneuvoston valitusmenettely Vuonna 2007 perustettu valitusmenettely, joka antaa yksilölle, ryhmälle tai kansalaisjärjestölle mahdollisuuden valittaa ihmisoikeusneuvostolle minkä tahansa valtion alueella tapahtuneesta ihmisoikeusloukkauksesta. Valituksen tekijän on oltava itse loukkauksen kohde tai sillä on oltava suoraa ja luotettavaa tietoa tapahtuneesta.</p>	MR-rådets klagomålsförfarande	Human Rights Council Complaint Procedure
<p>ihmisoikeussopimusta valvova elin YK:n jokaista ihmisoikeussopimusta varten on perustettu erityinen komitea, joka valvoo, että jäsenvaltiot noudattavat sopimusvelvoitteitaan kyseisen sopimuksen osalta.</p>	en övervakande organ för implementeringen av konvention	A human rights treaty body
<p>Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus (CEDAW) Käytetään usein myös suomen kielessä pelkästään lyhennettä CEDAW. Sopimukseen liittyy valinnainen lisäpöytäkirja yksilö- ja ryhmävalituksista (1999).</p>	Konventionen om avskaffande av all form av diskriminering av kvinnor (CEDAW) Fakultativt protokoll om enskild klagorätt till konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor	The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) Optional Protocol to the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDW-OP)
<p>Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista</p>	Internationell konvention om avskaffandet av alla	International Convention on the Elimination

<p>koskeva kansainvälinen yleissopimus (CERD) Käytetään usein myös suomen kielessä pelkästään lyhennettä CERD.</p>	<p>former av rasdiskriminering</p>	<p>of All Forms of Racial Discrimination (ICERD)</p>
<p>Kansainvälinen rikostuomioistuin Vuonna 2002 perustettu kansainvälinen rikostuomioistuin käsittelee sotarikoksia, rikoksia ihmisyyttä vastaan ja joukkotuhontaa. Vrt. kansainvälinen tuomioistuin.</p>	<p>Internationella brottmålsdomstolen</p>	<p>International Criminal Court (ICC)</p>
<p>Kansainvälinen tuomioistuin Kansainvälinen tuomioistuin perustettiin YK:n peruskirjalla vuonna 1945, toimii Haagissa. YK:n oikeudellinen elin, joka ratkoo vain valtioiden välisiä kiistoja. Lisäksi YK:n toimielimet ja erityisjärjestöt voivat pyytää tuomioistuimelta neuvoa-antavia lausuntoja. Se sekoitetaan usein kansainväliseen rikostuomioistuimeen tai väliaikaisiin Jugoslavian ja Ruandan sotarikostuomioistuihin.</p>	<p>Internationella domstolen</p>	<p>International Court of Justice (ICJ)</p>
<p>Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (KP-sopimus) Käytetään yleisesti nimitystä KP-sopimus (ja vastaavasti käytetään nimitystä KP-oikeudet). Sopimuksella on valinnaiset lisäpöytäkirjat yksilövalituksista (1966) ja kuolemanrangaistuksen poistamisesta (1989).</p>	<p>Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter Fakultativt protokoll om enskild klagorätt till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, fakultativa protokollet syftande till dödsstraffets avskaffande</p>	<p>International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) Optional protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, aiming at the abolition of the death penalty</p>
<p>Kidutuksen ja muun julman,</p>	<p>Konvention mot tortyr och annan grym,</p>	<p>Convention against Torture and Other Cruel,</p>

<p>epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus Käytetään usein myös suomen kielessä pelkästään lyhennettä CAT. Sopimukseen liittyy valinnainen lisäpöytäkirja kansallisesta ja kansainvälisestä valvontajärjestelmästä (2002).</p>	<p>omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning Fakultativt protokoll till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning</p>	<p>Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT) Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment</p>
<p>Siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia koskeva yleissopimus</p>	<p>Konventionen om skyddet av alla migrantarbetares och deras familjers rättigheter (ICRMW)</p>	<p>The International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families (ICRMW)</p>
<p>Tahdonvastaisesti kadonneiden henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus</p>	<p>Konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden</p>	<p>International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance (ICPPED)</p>
<p>Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (TSS-sopimus) Käytetään yleisesti nimitystä TSS-sopimus (ja vastaavasti käytetään nimitystä TSS-oikeudet). Sopimukseen liittyy valinnainen lisäpöytäkirja yksilövalituksista (2013).</p>	<p>Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter Fakultativt protokoll till Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter</p>	<p>International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR) Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights</p>
<p>Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus Käytetään usein myös lyhyempää muotoa YK:n vammaissopimus. Sopimukseen liittyy valinnainen lisäpöytäkirja (2006).</p>	<p>FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning Fakultativt protokoll till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning</p>	<p>Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities</p>
<p>YK:n erityisjärjestöt</p>	<p>FN:s fackorgan</p>	<p>United Nations specialized agencies</p>

<p>YK:n kansainväliset erityisjärjestöt toimivat itsenäisesti, ja niillä on oma organisaationsa ja taloutensa. Erityisjärjestöjä on 16, kuten Kansainvälinen työjärjestö (The International Labour Organization, ILO) ja Maailman terveysjärjestö (World Health Organization, WHO).</p>		
<p>YK:n ihmisoikeuskomissio Ihmisoikeuskomissio toimi YK:n ihmisoikeuksiin erikoituneena elimenä vuodesta 1946 vuoteen 2006 asti, jonka jälkeen sen korvasi ihmisoikeusneuvosto. Käytetään suomenkielessä myös nimitystä ihmisoikeustoimikunta.</p>	<p>FN:s kommission för mänskliga rättigheter (MR-rådet)</p>	<p>United Nations Commission on Human Rights (UNCHR)</p>
<p>YK:n ihmisoikeuskomitea Sekoitetaan usein ihmisoikeusneuvostoon. YK:n ihmisoikeuskomitea on 18 riippumattoman asiantuntijan muodostama elin, jonka tehtävänä on valvoa YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan sopimuksen noudattamista. Jäsenvaltiot raportoivat määräajoin komitealle sopimuksen toimeenpanemista.</p>	<p>FN:s kommitté för mänskliga rättigheter (MR-kommittén)</p>	<p>The Human Rights Committee</p>
<p>YK:n ihmisoikeusneuvosto Ihmisoikeusneuvosto korvasi vuonna 2006 YK:n ihmisoikeuskomission (josta käytetään myös nimitystä ihmisoikeustoimikunta).</p>	<p>FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet)</p>	<p>Human Rights Council</p>
<p>YK:n Ihmisoikeusneuvoston neuvoantava komitea</p>	<p>MR-rådets rådgivande kommitté</p>	<p>Human Rights Council Advisory Committee</p>
<p>YK:n ihmisoikeusvaltuutettu</p>	<p>Högkommissarien för mänskliga rättigheter</p>	<p>The United Nations High Commissioner for</p>

		Human Rights
YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto	Kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter	The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR)
YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista	FN:s deklARATION om ursprungsfolkens rättigheter	United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples
YK:n kidutuksen vastainen komitea	FN:s kommitté mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	Committee against Torture (CAT)
YK:n lapsen oikeuksien komitea	FN:s kommitté för barnets rättigheter	Committee on the Rights of the Child (CRC)
YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä komitea	FN:s kommitté för avskaffande av all form av diskriminering av kvinnor (CEDAW)	Committee on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW)
YK:n rotusyrjinnän poistamista käsittelevä komitea	FN:s kommitté för avskaffandet av alla former av rasdiskriminering	Committee on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)
YK:n siirtotyöläisten oikeuksia käsittelevä komitea	FN:s kommitté för skyddet av alla migrantarbetares och deras familjers rättigheter (ICRMW)	Committee on Migrant Workers (CMW)
YK:n tahdonvastaisia katoamisia käsittelevä komitea	FN:s kommitté mot påtvingade försvinnanden	Committee on Enforced Disappearances (CED)
YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia käsittelevä komitea	FN:s kommitté för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter	Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR)

<p>YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia käsittelevä komitea</p>	<p>FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning</p>	<p>Committee on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)</p>
<p>YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus Käytetään useita myös lyhennettyä muotoa YK:n ihmisoikeusjulistus.</p>	<p>FN:s deklaration/allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna</p>	<p>The Universal Declaration of Human Rights (UDHR)</p>
<p>YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) Vuosittain, kerrallaan 48 jäsenmaan ihmisoikeustilanne arvioidaan määräaikaistarkastelussa. Otettiin käyttöön vuonna 2006. Tarkastelun aikana valtion on esitettävä ihmisoikeusneuvostolle, mitä toimenpiteitä se on tehnyt ihmisoikeuksien edistämiseksi ja ihmisoikeussopimusten velvoitteiden toimeenpanemiseksi. Käytetään myös suomenkielessä usein englanninkielistä lyhennettä UPR.</p>	<p>Den universella periodiska granskningen i FN:s råd för de mänskliga rättigheter (UPR)</p>	<p>Universal Periodic Review (UPR)</p>
<p>Yleissopimus ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla: Yleissopimus ihmisoikeuksista ja biolääketieteestä</p>	<p>Konvention angående skydd av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet med avseende på tillämpningen av biologi och medicin: konvention om de mänskliga rättigheterna och biomedicinen</p>	<p>Convention for the protection of Human Rights and dignity of the human being with regard to the application of biology and medicine: Convention on Human Rights and Biomedicine</p>
<p>Yleissopimus lapsen oikeuksista Lapsen oikeuksien sopimuksen ja lapsen oikeuksien kohdalla käytetään usein monikkomuotoa ”lasten</p>	<p>FN:s konvention om barnets rättigheter Fakultativt protokoll angående barns inblandning i väpnad konflikt, fakultativt protokoll angående handel med barn,</p>	<p>Convention on the Rights of the Child (CRC) Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed</p>

oikeuksien”. Oikea muoto on kuitenkin ”lapsen”.
Yksikkömuodolla ”lapsen” korostetaan, että kyse on jokaiselle yksittäiselle lapselle turvatuista oikeuksista. Sopimukseen liittyvät valinnaiset lisäpöytäkirjat lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin (2000) sekä lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta (2000).

barnprostitution och barnpornografi

conflict, Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography

IHMISOIKEUSSANASTO: EUROOPAN NEUVOSTO (EN)		
SUOMI	RUOTSI	ENGLANTI
<p>Alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskeva eurooppalainen peruskirja http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/148.htm</p>	<p>Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk</p>	<p>European charter for regional or minority languages</p>
<p>Euroopan ihmisoikeussopimus, yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (EIS) Euroopan neuvosto hyväksyi yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi vuonna 1950. Sopimukselle on laadittu kuusitoista lisäpöytäkirjaa. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf</p>	<p>Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europeiska mänskiorättskonventionen)</p>	<p>The European Convention on Human Rights (ECHR), (the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms)</p>
<p>Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home</p>	<p>Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter</p>	<p>European Court of Human Rights</p>
<p>Euroopan neuvosto (EN) Hallitustenvälinen järjestö, jonka perustehtävänä on ihmisoikeuksien, moniarvoisen demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen ja kehittäminen. Sekoitetaan usein Euroopan unionin Eurooppa-neuvostoon. http://hub.coe.int</p>	<p>Europarådet</p>	<p>Council of Europe</p>

Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutettu http://www.coe.int/web/commissioner	Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter	Commissioner for Human Rights
Euroopan neuvoston ministerikomitea http://www.coe.int/t/cm/home_en.asp	Europarådets ministerkommitté	The Committee of Ministers
Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous http://assembly.coe.int/nw/Home-EN.asp	Europarådets parlamentarikerförsamling	Parliamentary Assembly
Euroopan neuvoston yleissopimus ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/Html/197.htm	Europarådets konvention on bekämpande av människohandel	Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings and its Explanatory Report
Euroopan paikallis- ja aluehallinnon kongressi http://www.coe.int/t/congress/default_en.asp	Europarådets kongress för lokala och regionala organ	The Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe
Euroopan rasisminvastainen komissio http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/default_en.asp	Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans	The European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)
Euroopan romanifoorumi http://www.ertf.org	Europeiska romforumet	European Roma and Travellers' Forum (ERTF)
Euroopan sosiaalinen peruskirja (ESP) Euroopan sosiaalinen peruskirja hyväksyttiin vuonna	Europeiska sociala stadgan	The European Social Charter (ESC)

<p>1961, ja se tuli kansainvälisesti voimaan vuonna 1965. Sopimus on nk. menusopimus, joka antaa sopimusvaltiolle mahdollisuuden valita tietyissä rajoissa ne velvoitteet, joihin se sitoutuu. Sen toteutumista valvoo sosiaalisten oikeuksien komitea. Ks. Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja. http://www.coe.int/T/DGHL/Monitoring/SocialCharter/</p>		
<p>Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/ecsr/ecsrdefault_en.asp</p>	<p>Europeiska kommittén för sociala rättigheter</p>	<p>European Committee of Social Rights (ECSR)</p>
<p>Eurooppalainen komitea kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi http://www.cpt.coe.int/en/about.htm</p>	<p>Europeiska kommittén om förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning</p>	<p>European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment</p>
<p>Eurooppalainen yleissopimus kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi http://www.cpt.coe.int/en/documents/ecpt.htm</p>	<p>Europeiska konventionen om förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning</p>	<p>European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment</p>
<p>Kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puiteyleissopimus http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=157&CL=ENG</p>	<p>Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter</p>	<p>Framework Convention For The Protection Of National Minorities</p>
<p>Uudistettu Euroopan sosiaalinen peruskirja Vuonna 1996 hyväksytty Uudistettu Euroopan</p>	<p>Den reviderade europeiska sociala stadgan</p>	<p>The Revised European Social Charter</p>

sosiaalinen peruskirja korvasi Euroopan sosiaalisen peruskirjan vuodelta 1961. Uudistettuun peruskirjaan sisällytettiin joitakin uusia oikeuksia ja joidenkin määräysten sisältöä muutettiin sekä sopimuspuolten sitoutumisvelvollisuuden vähimmäistasoa koskevia määräyksiä muutettiin.
<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/163.htm>

IHMISOIKEUSSANASTO: EUROOPAN UNIONI (EU)

SUOMI

EU:n ihmisoikeuksista vastaava erityisedustaja / ihmisoikeuksien erityisedustaja

http://eeas.europa.eu/policies/eu-special-representatives/index_en.htm

RUOTSI

EU:s särskilda representant (EUSR) för mänskliga rättigheter

ENGLANTI

EU Special Representative (EUSR) for Human Rights

EU:n suuntaviivat

Ihmisoikeuksia koskevat suuntaviivat ovat kiinteä osa EU:n ihmisoikeuspolitiikkaa, ja niillä ohjataan unionin toimintaa ihmisoikeuskysymyksissä. Ensimmäiset suuntaviivat laadittiin kuolemanrangaistuksesta vuonna 1998. Sen jälkeen suuntaviivoja on annettu mm. kidutuksesta, ihmisoikeuspuolustajista ja lapsen oikeuksista.

http://europa.eu/legislation_summaries/human_rights/human_rights_in_third_countries/index_fi.htm

EU:s riktlinjer/EU-riktlinjer

EU guidelines

Euroopan oikeusasiamies

<http://www.ombudsman.europa.eu/fi/home.faces>

Europeiska ombudsmannen

The European Ombudsman

Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunta

<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/peti/home.html>

Europaparlamentets utskott för framställningar

The Committee on Petitions of the European Parliament (PETI)

<p>Euroopan unionin ihmisoikeus- ja demokraati strategia http://eeas.europa.eu/human_rights/index_en.htm</p>	<p>Europeiska unionens strategiska ram för mänskliga rättigheter och demokrati</p>	<p>EU Strategic Framework on Human Rights and Democracy</p>
<p>Euroopan unionin ministerineuvoston ihmisoikeustyöryhmä (COHOM) http://eeas.europa.eu/human_rights/workgroup/index_en.htm</p>	<p>Europeiska unionens ministerråds människorättsarbetsgrupp</p>	<p>The Human Rights Working Group / The Working Party on Human Rights (COHOM)</p>
<p>Euroopan unionin perusoikeuskirja http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/charter/index_en.htm</p>	<p>EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna</p>	<p>The Charter of Fundamental Rights of the European Union</p>
<p>Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) http://fra.europa.eu/en</p>	<p>Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA)</p>	<p>The European Union Agency for Fundamental Rights (FRA)</p>
<p>Euroopan unionin tuomioistuin http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_en.htm</p>	<p>Europeiska unionens domstols (EU-domstolen)</p>	<p>European Court of Justice (ECJ)</p>
<p>Euroopan unionin vuosittainen ihmisoikeusraportti http://eeas.europa.eu/human_rights/index_en.htm</p>	<p>EU:s årliga rapport om mänskliga rättigheter</p>	<p>EU Annual Report on Human Rights</p>
<p>Eurooppalaisen demokratian ja ihmisoikeuksien rahoitusväline http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/eidhr</p>	<p>Europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter</p>	<p>European Instrument for Democracy and Human Rights (EIDHR)</p>

_en.htm

Ihmisoikeuksien alivaliokunta

Euroopan parlamentin ihmisoikeuksien alivaliokunta on ulkoasiainvaliokunnan alivaliokunta. Alivaliokunta järjestää kuulemistilaisuuksia ja keskusteluja ihmisoikeuskysymyksistä sekä antaa mietintöjä ja päätöslausemia. Se laatii vuosittain mietinnön, joka käsittelee maailmanlaajuisia ihmisoikeustilannetta. Alivaliokunta jakaa lisäksi vuosittain Saharov-palkinnon mielipiteenvapauden puolesta.
<http://www.europarl.europa.eu/committees/fi/DR01/home.html>

De mänskliga rättigheternas underutskott

The Human Rights Subcommittee

Ihmisoikeuslauseke

EU:n ulkopuolisten maiden kanssa tehtyihin kauppaa- tai yhteistyösopimukseen sisältyy lauseke, jonka mukaan ihmisoikeudet ovat olennainen osa sopimuspuolten välisiä suhteita.

En mänskligorättsklausul

A human rights clause

**IHMISOIKEUSSANASTO: EUROOPAN
TURVALLISUUS- JA YHTEISTYÖJÄRJESTÖ
(ETYJ)**

SUOMI	RUOTSI	ENGLANTI
<p>Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimisto (ODIHR) Käytetään usein myös suomen kielessä lyhennettä ODIHR. http://www.osce.org/odihr</p>	<p>OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter</p>	<p>The OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR)</p>
<p>Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston johtaja http://www.osce.org/node/109066</p>	<p>direktören för OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter</p>	<p>Director of the OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights</p>
<p>Etyjin ihmiskaupan vastainen erityisedustaja http://www.osce.org/what/trafficking</p>	<p>OSSE:s särskilda representant mot människohandel</p>	<p>The OSCE Special Representative and Co-ordinator for Combating Trafficking in Human Beings (SR/CTHB)</p>
<p>Etyjin mediavaltuutettu http://www.osce.org/fom</p>	<p>OSSE:s medierepresentant (RFoM)</p>	<p>OSCE Representative on Freedom of the Media (RFoM)</p>
<p>Etyjin parlamentaarinen yleiskokous http://www.oscepa.org</p>	<p>OSSE:s parlamentarikerförsamling (OSSE-PA)</p>	<p>The OSCE Parliamentary Assembly</p>
<p>Etyjin pysyvä neuvosto http://www.osce.org/pc</p>	<p>OSSE:s permanenta råd</p>	<p>The OSCE Standing Committee</p>
<p>Etyjin pääsihteeri</p>	<p>OSSE:s generalsekreterare</p>	<p>OSCE Secretary General</p>

http://www.osce.org/sg		
Etyjin sihteeristö http://www.osce.org/secretariat	OSSE:s sekretariat	The OSCE Secretariat
Etyjin sovittelu- ja välitystuomioistuin Etyjin ministerineuvosto hyväksyi vuonna 1992 sopimuksen sovittelu- ja välitystuomioistuimesta (Convention on Conciliation and Arbitration within the OSCE). Etyjin osanottajavaltio voi kääntyä tuomioistuimen puoleen kiistassa yhden tai useamman valtion välillä. Tuomioistuin esittää osapuolille suosituksia, joiden hyväksymisestä osapuolet voivat päättää 30 päivän aikana. Jos suosituksia ei hyväksytä ja osapuolet voivat päättää asian viemisestä sitä varten perustettavaan välitystuomioistuimeen. http://www.osce.org/cca	OSSE:s medlings- och skiljedomstolen	OSCE Court of Conciliation and Arbitration (CCA)
Etyjin vähemmistövaltuutettu http://www.osce.org/hcnm	OSSE:s högkommissarie för nationella minoriteter (HCNM)	The High Commissioner on National Minorities (HCNM)
Inhimillinen ulottuvuus Etyjin Wienin seurantakokouksen loppuasiakirjassa vuonna 1989 nousi esille inhimillisen ulottuvuuden käsite, millä tarkoitetaan laajasti kaikkia Etyjin ihmisoikeuksia ja perusvapauksia käsitteleviä kysymyksiä, periaatteita ja sitoumuksia. Etyj järjestää säännöllisesti kokouksia, joissa käsitellään inhimilliseen ulottuvuuteen liittyviä kysymyksiä ja teemoja. Inhimillisen ulottuvuuden toimeenpanoa tarkastellaan erityisissä kokouksissa (Human	den s.k. mänskliga dimensionen	human dimension

Dimension Implementation Meetings). Etyjin demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimisto (ODIHR) kerää tietoa inhimillisen ulottuvuuden toimeenpanosta Etyjin osanottajavaltioissa.
Lisätietoja: <http://www.osce.org/odihr/43546>

Minsk-ryhmä

Johtaa Etyjin toimia, joilla etsitään rauhanomaista ratkaisua Vuoristo-Karabahin konfliktiin. Toimintaa kutsutaan Minskin prosessiksi. Vuonna 1992 perustettua Minsk-ryhmää johtavat yhdessä Ranska, Venäjä ja Yhdysvallat. Suomi on yksi ryhmän pysyvistä jäsenistä.
<http://www.osce.org/mg>

Minsk-gruppen

The OSCE Minsk Group

IHMISOIKEUSSANASTO: ALUEELLISET IHMISOIKEUSJÄRJESTELMÄT

SUOMI

Aasialainen ihmisoikeusperuskirja

Joukko aasialaisia ihmisoikeusaktivisteja ja -järjestöjä laati aasialaisen ihmisoikeusperuskirjan vuonna 1998. Tarkoituksena oli nostaa esille kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä ihmisoikeuksista. Asiakirja on statukseltaan täysin epävirallinen.
<http://material.ahrchk.net/charter/>
Ks. myös ASEANin ihmisoikeusjulistus.

RUOTSI

Asiatiska stadgan för mänskliga rättigheter

ENGLANTI

Asian Human Rights Charter

Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien peruskirja

Afrikan yhtenäisyysjärjestö (Organization of African Unity, OAU) hyväksyi peruskirjan vuonna 1981. Sen pohjana käytettiin laajasti muita kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia. Peruskirjaan liittyvät muun muassa lisäpöytäkirjat Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien tuomioistuimen perustamisesta (Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Establishment of the African Court on Human and Peoples' Rights, 1998; astui voimaan 2004) ja naisten oikeuksista (Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa, 2003). Peruskirjan erityisluonteena on kollektiivioikeuksien painottaminen.
<http://www.achpr.org/instruments/achpr/>

Afrikanska stadgan för mänskliga och folkens rättigheter

The African Charter on Human and Peoples' Rights (the Banjul Charter)

Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen

Afrikanska kommissionen för mänskliga

The African Commission on Human and Peoples'

oikeuksien toimikunta Edellisen valvontaelin. http://www.achpr.org	och folkens rättigheter	Rights
Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien tuomioistuin http://www.african-court.org/en/	Afrikanska domstolen för mänskliga rättigheter	The African Court on Human and Peoples' Rights
Afrikan lapsen oikeuksien asiantuntijakomitea	Afrikanska expertkommittén för barnets rättigheter	The African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child
Afrikan lapsen oikeuksien peruskirja http://www.achpr.org/instruments/child/	Afrikanska stadgan för barnets rättigheter	The African Charter on the Rights and Welfare of the Child
Amerikan ihmisoikeussopimus (San Joséns sopimus) Amerikan valtioiden järjestö (Organization of American States, OAS) hyväksyi ihmisoikeussopimuksen 1969 San Joséssa Costa Ricassa. Sen mallina käytettiin Euroopan ihmisoikeussopimusta. Sopimusta on täydennetty mm. nk. San Salvadorin pöytäkirjalla ja kuolemanrangaistuksen poistamista koskevalla lisäpöytäkirjalla. http://www.oas.org/dil/treaties_B-32_American_Convention_on_Human_Rights.htm	Amerikanska konventionen om de mänskliga rättigheterna	American Convention on Human Rights (Pact of San José)
Interamerikkalainen ihmisoikeuskomissio http://www.oas.org/en/iachr/	Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter (IACHR)	Inter-American Commission on Human Rights

<p>Interamerikkalainen ihmisoikeustuomioistuin http://www.corteidh.or.cr/index.php/en</p>	<p>Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter</p>	<p>Inter-American Court of Human Rights</p>
<p>Interamerikkalainen tahdonvastaisia katoamisia koskeva sopimus http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-60.html</p>	<p>Interamerikanska konventionen om ofrivilliga försvinnanden</p>	<p>Inter-American Convention on the Forced Disappearance of Persons</p>
<p>Amerikan kidutuksen ehkäisemistä ja rankaisemista koskeva sopimus http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-51.html</p>	<p>Interamerikanska konventionen om förebyggande och bestraffning av tortyr</p>	<p>Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture (IACPPT)</p>
<p>Amerikan naiseen kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä, rankaisemista ja poistamista koskeva sopimus http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-61.html</p>	<p>Interamerikanska konventionen om förhindrande, bestraffning och avskaffning av våld mot kvinnor</p>	<p>Inter-American Convention on the Prevention, Punishment, and Eradication of Violence against Women</p>
<p>Amerikan vammaisten henkilöiden syrjinnän poistamista koskeva sopimus http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-65.html</p>	<p>Interamerikanska konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning</p>	<p>Inter-American Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Persons with Disabilities</p>
<p>Arabialainen ihmisoikeusperuskirja Arabiliitto (League of Arab States) hyväksyi arabialaisen ihmisoikeusperuskirjan vuonna 1994. Peruskirjassa viitataan niin YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen kuin myös Kairon</p>	<p>Arabiska stadgan om de mänskliga rättigheterna</p>	<p>Arab Charter on Human Rights</p>

julistukseen ihmisoikeuksista islamissa.		
Arabivaltioiden ihmisoikeuskomitea	Arabstaternas kommitté för mänskliga rättigheterna	Human Rights Commission of the Arab States
ASEANin ihmisoikeusjulistus Kaakkois-Aasian valtioiden yhteistyöjärjestö ASEANin ihmisoikeusjulistus hyväksyttiin vuonna 2012. Julistus sai osakseen laajaa kritiikkiä esimerkiksi ihmisoikeusjärjestöiltä, jotka katsoivat julistuksen olevan ristiriidassa YK:n ihmisoikeusjulistuksen ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa. http://www.asean.org/news/asean-statement-communicues/item/asean-human-rights-declaration	ASEAN:s deklaration om mänskliga rättigheter	ASEAN Human Rights Declaration
ASEANin maiden hallitusten välinen ihmisoikeustoimikunta http://www.asean.org/communities/asean-political-security-community/category/asean-intergovernmental-commission-on-human-rights-aichr	ASEAN:s mellanstatliga kommission för mänskliga rättigheter	The ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights (AICHR)
Bangkokin julistus Aasian maiden kokouksessa vuonna 1993 hyväksyttiin nk. Bangkokin julistus ihmisoikeuksista. Julistuksen sisältöä kritisoitiin ihmisoikeuksien universaalisuusperiaatteen vastaiseksi. Tämän vuoksi yli sata aasialaista ihmisoikeusjärjestöä laati oman julistuksensa, Bangkok NGO Declaration on Human Rights. http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G93/125/95/PDF/G9312595.pdf?OpenElement	Bangkok deklARATIONEN	Bangkok Declaration

**Kairon julistus ihmisoikeuksista islamissa /
Kairon islamilainen ihmisoikeusjulistus /
Kairon julistus**

Muslimimaiden järjestö (Organization of the Islamic Conference, OIC) hyväksyi Kairon ihmisoikeusjulistuksen vuonna 1990 Egyptissä.

Kairodeklarationen om de mänskliga rättigheterna i islam

Cairo Declaration on Human Rights in Islam